

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 62/21

Luksemburg, 15 kwietnia 2021 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-490/20
V.M.A. / Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo”

**Jeśli chodzi o uznanie w Unii pochodzenia dziecka pary małżonków tej samej płci,
rzecznik generalna Juliane Kokott zaproponowała określenie równowagi między
tożsamością narodową państw członkowskich a prawem do swobodnego
przemieszczania się dziecka i jego rodziców**

*Konkretnie, państwo członkowskie powinno uznać pochodzenie dziecka dla celów wykonywania
praw przyznanych obywatelom Unii na mocy prawa Unii. Państwo to może natomiast powołać się
na tożsamość narodową i sposób pojmowania tradycyjnej rodziny w celu odmowy uznania tej więzi
pokrewieństwa przy sporządzaniu aktu urodzenia zgodnie z prawem krajowym*

Spór dotyczy pary małżonków będących dwiema kobietami, z których jedna, V.M.A., jest obywatelką Bułgarii, a druga jest obywatelką Zjednoczonego Królestwa – którym to kobietom urodziło się dziecko w Hiszpanii, państwie członkowskim ich miejsca zamieszkania. W wydanym przez organy hiszpańskie akcie urodzenia wskazano obie kobiety jako „matki” dziecka.

V.M.A. wniosła wówczas do właściwego organu bułgarskiego o wydanie aktu urodzenia córki, który to dokument jest niezbędny dla wydania bułgarskiego dokumentu tożsamości, wskazującego dwie kobiety jako rodziców. Gmina Sofia (Bułgaria) nakazała jej jednak wskazanie, która z dwóch małżonek jest matką biologiczną, uściślając, że wzór bułgarskiego aktu urodzenia zawiera jedno pole dla wpisania „matki” i drugie pole dla wpisania „ojca”, zaś każde z tych pól może zawierać tylko jedno nazwisko. W następstwie odmowy przedstawienia przez V.M.A. żądanych informacji, wspomniany organ oddalił jej wniosek.

Gmina Sofia uzasadniła tę odmowę brakiem informacji dotyczących matki biologicznej i okolicznością, że wpisanie dwóch rodziców płci żeńskiej w akcie urodzenia jest niezgodne z porządkiem publicznym Bułgarii, w której nie zezwala się na zawieranie małżeństw przez osoby tej samej płci. V.M.A. złożyła skargę na tę decyzję do Administrativen sad Sofia-grad (sądu administracyjnego w Sofii).

Sąd ten zwrócił się w istocie do Trybunału Sprawiedliwości o rozstrzygnięcie, czy odmowa organów krajowych zarejestrowania urodzenia bułgarskiego dziecka – które to urodzenie miało miejsce w innym państwie członkowskim i zostało poświadczane aktem urodzenia, w którym to państwo członkowskie wskazało dwie matki – jest niezgodna z prawem Unii.

Na wstępie rzecznik generalna Juliane Kokott uściśliła, że wbrew temu, co twierdzi sąd krajowy, nie można z pewnością stwierdzić, że dziecko posiada obywatelstwo bułgarskie. Stwierdzenie to było kwestionowane przez rząd bułgarski, ponieważ obywatelstwo bułgarskie jest nabywane z mocy prawa przez każdą osobę, której przynajmniej jedno z rodziców jest Bułgarem – podczas gdy w omawianym przypadku tożsamość matki biologicznej nie jest znana.

Rzecznik generalna wskazała zaś, że nawet w sytuacji, gdyby dziecko nie posiadało obywatelstwa bułgarskiego i, w konsekwencji, nie było obywatelem Unii, rozpatrywana sytuacja nie znajduje się poza zakresem stosowania prawa Unii. Przy takim bowiem założeniu należy rozważyć, czy obywatelka Unii, V.M.A. – która skorzystała z prawa do swobodnego przemieszczania się i została matką dziecka wraz z jej małżonką na mocy prawa innego państwa członkowskiego – może żądać od państwa członkowskiego swego pochodzenia uznania tej sytuacji i wydania aktu urodzenia wskazującego dwie kobiety jako rodziców dziecka.

Rzecznik generalna J. Kokott przypomniała następnie, że prawo Unii nie reguluje zasad dotyczących sporządzania aktów stanu cywilnego danej osoby, a w szczególności jej pochodzenia. Państwa członkowskie powinny jednak wykonywać swe kompetencje w tej dziedzinie z poszanowaniem prawa Unii. Rzecznik generalna uściśliła, że prawo do swobodnego przemieszczania się w Unii obejmuje prawo do prowadzenia normalnego życia rodzinnego zarówno w przyjmującym państwie członkowskim, jak i w państwie członkowskim pochodzenia obywatela Unii. W omawianym przypadku V.M.A. i jej małżonka ważnie nabyły status rodziców dziecka na mocy prawa hiszpańskiego i prowadzą faktycznie życie rodzinne z córką w Hiszpanii. Otóż brak uznania tych więzi pokrewieństwa skutkowałby powstaniem istotnych przeszkód dla życia rodzinnego w Bułgarii – nawet w takim stopniu, iż mógłby zniechęcić V.M.A. do powrotu do państwa pochodzenia.

Takie same rozważania mają zastosowanie do sytuacji dziecka – pod warunkiem, że jest ono obywatelem Bułgarii i, w konsekwencji, posiada status obywatela Unii. Co więcej, zgodnie z prawem bułgarskim wydanie aktu urodzenia stanowi warunek wydania bułgarskiego dokumentu tożsamości: odmowa wydania tego aktu uniemożliwiałaby zatem skuteczne wykonywanie prawa do swobodnego przemieszczania się dziecka.

Rzecznik generalna jest zdania, że odmowa wydania przez organy bułgarskie żądanego aktu urodzenia stanowi przeszkodę dla wykonywania praw przyznanych na mocy prawa Unii V.M.A. i – w zakresie, w jakim posiada ono obywatelstwo bułgarskie – jej dziecku.

Zbadała ona następnie, czy powołana przez Bułgarię tożsamość narodowa może uzasadnić tę odmowę. Zdaniem tego państwa członkowskiego naruszenie tożsamości narodowej jest związane z okolicznością, że żądany akt urodzenia nie jest objęty sposobem pojmowania „tradycyjnej” rodziny, określonym w konstytucji bułgarskiej, która wymaga koniecznie tylko jednej matki (i jednego ojca) dla dziecka. Rzecznik generalna jest zdania, że prawo rodzinne stanowi wyraz własnego wizerunku państwa zarówno na płaszczyźnie politycznej, jak i na płaszczyźnie społecznej. Określenie więzi pochodzenia dla celów wewnętrznego prawa rodzinnego może zatem być objęte wyrażeniem podstawowej tożsamości narodowej państwa członkowskiego. Skutkuje to istnieniem ograniczenia intensywności kontroli wykonywanej przez Trybunał w celu ochrony dziedzin kompetencji materialnych zastrzeżonych dla państw członkowskich. W konsekwencji – w zakresie, w jakim chodzi o istotę tożsamości narodowej – powołanie się na nią nie może być przedmiotem kontroli proporcjonalności.

Jednakże, zdaniem rzecznik generalnej, **obowiązek uznania powstałych w Hiszpanii więzi pokrewieństwa jedynie dla celów stosowania wtórnego prawa¹ Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się obywateli nie zmienia sposobu pojmowania pochodzenia lub małżeństwa w bułgarskim prawie rodzinnym** ani nie prowadzi do ustanowienia w tym prawie nowego sposobu pojmowania. W konsekwencji taki obowiązek nie zagraża wyrażeniu podstawowej tożsamości narodowej, eliminując równocześnie znaczną część przeszkód dla swobodnego przemieszczania się, takich jak niepewność związana z prawem pobytu brytyjskiej matki dziecka lub możliwością przemieszczania się przez nią z dzieckiem. Mając na względzie ograniczony wpływ tego obowiązku na bułgarski porządek prawny, odmowa uznania pochodzenia dziecka w odniesieniu do V.M.A. i jej małżonki dla tych celów wykracza poza to, co jest niezbędne dla realizacji powołanych przez Bułgarię celów.

Bułgaria **nie może zatem odmówić uznania pochodzenia dziecka** dla celów stosowania prawa wtórnego Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się obywateli ze względu na to, że w prawie bułgarskim nie przewidziano ani instytucji małżeństwa między osobami tej samej płci, ani macierzyństwa małżonki matki biologicznej dziecka. W sytuacji, gdyby dziecko miało obywatelstwo bułgarskie, skutkowałoby to w szczególności obowiązkiem Bułgarii **wydania mu dokumentu**

¹ W szczególności dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77) a także rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii (Dz.U. 2011, L 141, s. 1).

tożsamości lub dokumentu podróży **wskazującego V.M.A. i jej małżonkę jako rodziców**, aby umożliwić dziecku indywidualne podróżowanie z każdym z jego rodziców.

Natomiast, powołując się na tożsamość narodową, Bułgaria **może uzasadnić odmowę uznania pochodzenia dziecka** – określonego w hiszpańskim akcie urodzenia – w ramach sporządzania aktu urodzenia określającego pochodzenie tego dziecka w rozumieniu **wewnętrznego prawa rodzinnego**.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106